

בסיעתא דשמיא

שיעורים בכומדות וחסידות

שנאמרו בבית המדרש "בית אהרן"
רחוב הרב ברים 5 ביתר עילית

הרב שמעון שפיצר שליט"א

סוד עבודת קרבן הפסח

ניתן לשמוע בקו ישיר 0732951337

www.kolhalashon.com

**ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון**

03-6171111

**להורדת הקונטרס
באתר קול הלשון
www.kolhalashon.com**

סוד עבודת קרבן הפסח

כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו

בעוונותינו הרבים אין לנו היום לא מלך ולא כהן ולא קרבן פסח, אך בזמן הבית, תפסה הקרבת הפסח מקום בראש כל מצוות הפסח, והיו בני ישראל עסוקים בה כל יום י"ד בניסן.

הן ידוע מה שהעתיק בסידור היעב"ץ מספר "שארית יהודה" עדותו של נציב רומי על השאון הגדול ועל הניסים הגדולים שארעו בעת הקרבת הפסח, ובתוך הדברים כתב: כשהיו ישראל הולכים ליקח קרבן פסח, היו הולכים בעירבוביא ולא נהגו כבוד במלך וכהן גדול, ואמרו הטעם אל תתהדר לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, דבעשיית מצוותיו הכל שווין ולא ניכר שוע לפני דל. וכן היו הנערים דוחפים את הזקנים ואמרו כי אין גבהות לפני המקום...

ואף היום אנו מביעים את געגועינו שנזכה להקריב את הפסח בפועל, וכך אנו אומרים ושרים בערגה: חסל סידור פסח כהלכתו, ככל משפטו וחוקתו, כאשר זכינו לסדר אותו, כן נזכה לעשותו... ומקור מילים אלו ביוצר לשבת הגדול מאחד מהראשונים הקדומים.

תקוות ומאויית הנאמנים למלכות

נשא הגאון החתם סופר זיע"א את משלו: מעשה במלך אחד ששלח את שר הצבא לנצח את האויב. לאחר זמן חזר שר הצבא והודיע למלך: "עשיתי ככל אשר לאל ידי, אך האויב חזק ממני ולא הצלחתי להכניעו". אמר לו המלך: "יודע אני שעשית ככל אשר לאל ידך ועל כן אין לי תלונה נגדך". שלח המלך שר אחר להכניע את האויב, ואף הוא חזר והודיע למלך שלא הצליח להכניע את האויב.

לימים העניק המלך דורון לשני השרים על אשר טרחו במלחמה למרות שלא עלה בידם להכניע את האויב. והנה הראשון לקח את המתנה בשמחה גדולה על אשר המלך מכיר בהתאמצותו והלך לפרסם את הדבר בראש כל חוצות, אך השני לקחה בפנים נפולות ולא סיפר על כך לאיש. חשבו עבדי המלך כי הראשון יותר נאמן למלכם מהשני, כי הראשון מעריך את מתנת המלך ושמח בה, ואילו השני אינו מעריך אותה...

כעבור זמן יצא המלך בכבודו ובעצמו למלחמה ועלה בידו להכניע את האויב, והנה כאן נהפך הדבר, השר הראשון שבתחילה שמח עם קבלת

המתנה עכשיו לא שם לבו אל נצחון המלך על האויב, אך השני שבתחילה היה עצוב, עכשיו שמח שמחה גדולה עבור נצחון המלך.

או אז נודע הדבר שבעוד הראשון חשב על עצמו ועל כבודו, השני לא חשב על עצמו כלל כי אם על המלך ועל כבודו, ולכן כשהמלך העניק לו מתנה עבור התאמצותו, לא נתפעל מכך, כי מה יערב לו אכול ושתה בעוד מלכו האהוב אינו מצליח לגבור על אויבו, אך עכשיו שהמלך הצליח להכניע את אויבו, לבו משתובב מרוב שמחה...

מבאר החתם סופר: אחרי שסידרנו את כל ענייני הפסח כפי שהורו לנו חכמינו ז"ל, וקיימנו בזה 'ונשלמה פרים שפתינו', אנו נותנים אל לבנו כי הגם שעשינו כה רב לנפשינו והתמלאנו ברגשות קודש, אבל מה יהיה עם המלך? והרי המלך מחכה ליום בו יהיה הכסא שלם כדי שנקריב לפניו קרבן פסח בפועל! - כאשר זכינו לסדר אותו, כן נזכה לעשותו...

יבנה המקדש עיר ציון תמלא

כן היו הצדיקים משתוקקים בכל לבם מתי יבוא לידם ויוכלו להקריב קרבן פסח, כי הגם שהיו מקיימים בעריכת הסדר את כל עבודת הקרבת קרבן פסח עם כל הכוונות והייחודים, עד שהיו מעידים על עצמם שהם זוכים להרגיש את טעם הקרבן פסח, מכל מקום היה חסר להם המעשה בפועל.

וכבר היה כן עם הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, שר בית הזוהר, שהיה מכוון ביום הכיפורים את כל הכוונות והייחודים, והגיע אז למדרגת הכהן-גדול שנכנס לפני ולפנים, עד שהיה מתפלל מדוע אינו רשאי לומר את שם המפורש. ואמר על כך הגה"ק משינאווא זיע"א: יש מחשבה ויש מעשה, וכל עוד אין העבודה מתקיימת בפועל אי-אפשר לומר את השם ככתבו.

יבכה וידאג על הריסת המזבח

וזה לשון הספר "שער המלך": ואחר חצות, דהיינו בשבע ומחצה, יאמר פרשת התמיד ואחר-כך פרשת הפסח, לפי שהפסח נקרב אחר התמיד של בין הערביים, ויאמר כל הלכות הפסח כמובא בשל"ה, ויבכה וידאג על חורבן בית המקדש והריסת המזבח, ואין אנו יכולים לעשות הפסח במועדו, ויש לנו אב אבינו שבשמים ואין לנו פסח בית אב, ומפני הטומאה טומאת נפשינו אנו נרחין בין העמים מפוזרין, וכצאן תעינו פסח בתוע"ה, ובזמן בית המקדש היה נשחט בג' כיתות ועכשיו כיתות החיצונים מושלים

בנו, ולא הגיענו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שאנו מועטים, ברוב עווננו אנו נמעטין, ויכוין שיהא שיח שפתותינו תחת קרבנותינו.

הגה"צ רבי אברהם שמחה מבארנוב זצ"ל הלך פעם עם תלמידו הגאון רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל בערב פסח אל שריד בית מקדשנו לומר שם סדר קרבן פסח. סיפר הגאון רבי אשר זעליג, שבחזרתם, כשיצאו מן החומה, עמדו שם ערבים ומכרו כבשים. שאל אותם אחד הערביים אם רוצים לקנות כבש, נעשה רבו בצער גדול על שאין לו צורך עדיין בכבש ונעמד כך מהורהר בצערו. כשראה הערבי שהוא עומד בעצב ואינו נע ממקומו, צעק לעברו: "מה הנך עומד כך? הכנס לבית הכנסת והתפלל לאלוהיך!" כששמע זאת הגה"צ מבארנוב, הרים את ידיו לשמים ואמר בקול שנוק: השומע אתה אבינו שבשמים! הלא לכך אנו מצפים שנוכל להכנס לבית המקדש ולעבוד את עבודת הקרבנות כראוי!

להעביר גלולים מן הארץ

ובכן, נבוא לבאר מעט עניינינו של קרבן פסח, ולוואי שיהיה לנו כהכנה להקרבתו בפועל ממש הַשְׁתָּא בירושלים הבנויה. והנה לקרבן פסח היו לוקחים טלה, ואע"פ שגם עז היה כשר לכך, היו רובם מקפידים (כדברי הרש"ש) ליקח טלה דווקא, וזאת מפני שמזל קליפת מצרים הוא טלה, ועל-ידי שחיטת הטלה לקרבן פסח, היו זוכים לנצחון על הקליפה.

הטבע והכפירה והתאוות, וכל אלו שמושכים את האדם כלפי מטה ומעוררים בו תשוקות אפלות, כמו גם כל הצרות הגשמיות המעכבים את האדם מלעבוד את בוראו, כולם מקורם בקליפה, וברגע שהקליפה מתבטלת על-ידי הקרבת הקרבן פסח, כולם נעלמים כמו מאליהם. ועל זה אנו מתפללים: "על כן נקוה לך ה' אלוקינו לראות מהרה בתפארת עוזך, להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון, לתקן עולם במלכות שד-י וכל בני בשר יקראו בשמך".

אין אנו מבקשים להגביר את כוח הקדושה בלבד, אלא גם להכניע את הקליפה ולבטלה, ודבר זה אינו דבר קל, כי כל אימת שבאים להכניע את הקליפה, הקליפה מנסה להרים את ראשה, והרי תראה שהזהירו אותנו חז"ל שלא לומר בעת נענועי הלולב "גירא בעינא דשטנא", כי השטן עשוי להתגרות בו מחמת כן.

לפי שהוציא עצמו מן הכלל כפר בעיקר

הנה אנו אומרים על-פי המכילתא והירושלמי: "רשע מה הוא אומר? מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעיקר, אף אתה הקהה את שיניו..."

הביא החתם סופר בשם רבו ה"הפלאה" זיע"א שתמה, והלא כלל הוא שמומר לדבר אחד לא נעשה מומר לכל התורה, ורק העובד עבודה זרה או המחלל את השבת נקרא מומר לכל התורה, ומדוע נחשב אפוא הכופר בעבודת הפסח ככופר בעיקר?

השיב ה"הפלאה": הנה כוונת הקב"ה שצוה להקריב טלה, לפי שהמצריים בטחו ביראתם ועבדו למזל טלה, על כן הלכה הקב"ה מזלם אלוהיהם כשהוא בתכליתו ובמלואו, באמצע חודש ניסן בליל ט"ו, לפי שבחודש ניסן משמש מזל טלה. אם כן הכופר בפסח, כמודה בעבודה זרה, ועל כן הוא נעשה מומר לכל התורה כולה.

אמור מעתה: חג הפסח הוא מהותה של היהדות, כי ביטוי הוא של פסח לשחוט את העבודה זרה של מצרים ולכפור בתכלית הכפירה במקרה וטבע. ואם למשל, האדם נתקף בפחדים בגלל מצבים שונים, יש לו בחג זה לסלק את פחדיו על-ידי התגברות האמונה בה' כי הכל מאתו יתברך, ובכך הוא שוחט את העבודה זרה של מצרים.

ליצנותא דעבודה זרה

ראה נא מה שמבואר בזוהר הקדוש איך שהיו בני ישראל עושים ליצנות מהעבודה זרה של המצריים, וזה מפני שהדרך הטובה ביותר להראות אפסיותו של דבר, היא על-ידי ליצנות, בבחינת ליצנותא דעבודה זרה. וזה לשון הזוהר (מתורגם על-פי הסולם): השה לפסח למה? אלא משום שהיראה של המצרים ואלוה שלהם, היה שה, אמר הקב"ה, מבעשור לחדש קחו האלוה של המצרים, ותפשו אותו ויהיה אסור ותפוש בתפישה שלכם יום אחד ושנים ושלשה, וביום הרביעי הוציאוהו לדין, והתקבצו עליו. ובשעה שהמצרים היו שומעים קול יראתם, שהוא תפוש בתפישה של ישראל, ולא יכלו להצילו, היו בוכים, והיה קשה עליהם, כאילו הם עצמם נתעקדו להרג. אמר הקב"ה: יהיה תפוש ברשותכם יום אחר יום ארבעה ימים, כדי שיראו המצרים אותו כשהוא אסור, וביום הרביעי הוציאוהו להרגו, ויראו המצרים איך אתם עושים בו דין. וזה, דהיינו אלו הדינים שהיו עושים ביראתם, היו קשים להם יותר מכל המכות שהביא עליהם הקדוש ברוך הוא. אחר כך דנים אותו באש, שכתוב, פסילי אלהיהם תשרפון באש. אמר הקב"ה: אל תאכלו ממנו נא, שלא יאמרו המצריים

שברצון ותשוקה אל אלוה שלנו אוכלים אותו כך, בלתי נצלה כל צרכו, אלא התקינו אותו עלי, ולא מבושל, כי אילו יהיה מבושל, יהיה מכוסה בסיר תחת המים ולא יראו אותו, אלא התיקון שלו הוא שיראו אותו כך כשהוא נשרף באש, משום שריחו מתפשט למרחוק. ועוד, ראשו כפוף עליו על כרעיו, שלא יאמרו שחיה או דבר אחר הוא, אלא שיכירו אותו שהוא האלוה שלהם. ועוד, שלא יאכלו אותו בתאוה, אלא על השובע, בדרך קלון ובזיון. ועוד, עצם לא תשברו בו, אלא שיראו עצמותיו מוטלות בשוק, ולא יוכלו להצילו. ועל כן כתוב ובאלהיהם עשה ה' שפטים, דהיינו דינים רבים. ועוד, ומקלכם בידכם, ולא חרב ורומח ושאר כלי מלחמה, להראות, שאינכם יראים מפניהם.

מסירות נפשם של יוצאי מצרים

ובספר הקדוש "בית אהרן" (לשבת הגדול) מבואר שמסירות נפשם של יוצאי מצרים לא היה במה שלא פחדו מהמצריים שלא יזיקו להם על שהם קושרים את אלוהיהם, אלא במה שהבינו עמקו של דבר וקשרו לקליפת מצרים, דהיינו שכפרו בתכלית הכפירה בטבע ובמקרה ובכל אותם מ"ט שערי טומאה שהמצריים השקיעום בהם, וכפי שמבואר להדיא בזוהר הקדוש שהובא זה עתה, ששחיטת הקרבן פסח כמוה כשחיטת אלוהיהם ממש, עד שקיימו בעלייתו הצווי פסילי אלוהיהם תשרפון באש. ועוד זאת מבואר מדברי הזוהר שלכן נצטוו לצלותו ולא לבשלו, כדי שיהיה הדבר בגלוי ולא מכוסה בקדרה, כי הכפירה בטבע ובהבלי האומות אינה יכולה להיעשות בחדרי חדרים, אלא מוכרחת להיעשות קבל עם ועדה באמצעות יריקה בפרצופם.

טמא לנפש או בדרך רחוקה

ובמקום אחר איתא בזוהר הקדוש (פרשת בהעלותך) שמטעם זה אמרה תורה כי הטמא או מי שהוא בדרך רחוקה אינו מקריב את הפסח, כי הקרבת הפסח, אינה דבר של מה בכך, אלא היא מלחמה עם הקליפה, וכדי להלחם עם הקליפה צריכים להיות ראויים לכך ומשוחררים לגמרי משליטת הסטרא אחרא. ועל כן מפרש הזוהר הקדוש לשון הפסוק "איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה" שאין כוונת "דרך רחוקה" כפשוטה, אלא כוונתה למי שריחקוהו מן הקדושה על-פי הכלל שכל המטמא עצמו מלמטה מטמאין אותו מלמעלה, כי הוא נמצא בדרך רחוקה מן הקדושה ואינו יכול להלחם עם הקליפה.

בושת פנים לגן עדן

והרי זה דומה למה שידוע שאין לו לאדם לילך למקומות מסוכנים מבחינה רוחנית כדי לקרב רחוקים, אלא אם כן הוא קרוב מאוד לקדושה ואינו נמצא בדרך רחוקה. וכמו שהביא כן בספר הקדוש "בית אהרן" (ליקוטים) בשם הרה"ק רבי זושא זי"ע על מאמר התנא (אבות פ"ה מ"כ) "עז פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן": מי שהוא עז פנים ובקדושה, יכול להוריד עצמו למדרגות התחתונות כדי להעלותם ולילך בשווקים וברחובות ושלא לירא מהיצר הרע השכיח שמה, אבל מי שהוא בבחינת בושת פנים, שאינו עז כל-כך בקדושה, לגן עדן דווקא, ללמוד ולהתפלל ולשמור את עצמו מכל דבר המביא לידי הרהור ח"ו.

והוסיף הרה"ק מקרלין זיע"א: וזהו הבמחנים אם במבצרים, פירוש שצריך האדם לידע בעצמו הבמחנים, אם כבר רשאי לילך במחנים הפתוחים ושלא לירא משום דבר, או במבצרים דווקא.

ובזוהר הקדוש איתא עוד, שזהו הטעם למה שאמרה תורה "כל ערל לא יאכל בו" כי איך יוכל מי שלא מל עצמו ועדיין נמצא תחת שליטת הסטרא אחרא ר"ל, להלחם עם הקליפה. וזהו גם הטעם למה שאמרה תורה "לא תזבח על חמץ דם זבחי", כי כל עוד יש לו עדיין חמץ בביתו, אינו מוכן להלחם עם הקליפה, ורק כאשר הוציא את כל החמץ מביתו, וכבר נטהר מכל טומאתו, אזי יבוא לשחוט את הטלה ולהכניע את הקליפה.

צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם

ועוד מבואר בגמרא שגם לאכילת הקרבן פסח היו צריכים להיות ראויים, ואמרו שעל כגון דא נאמר "צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם", כי באכילת הקרבן פסח כמו בהקרבתה, עומדים כביכול על פתחה של גהינם, ומי שאינו ראוי לכך, בקל יוכל להכשל.

ואמנם אלו שאכלו את הקרבן פסח בהכנה הראויה, עליהם מבואר בגמרא שכיון שאכלו כזית והתחילו באמירת ההלל - פקע איגרא, היה דומה כאילו הגגין מתבקעין לקול המולת ההמון.

וביארו כל הצדיקים שכוונת הדברים לומר שעליית אוכלי הפסח לא ידעה גבול, כמשל הבית שנבקעה תקרתו, שמעתה אין מה שיגביל את האדם מלעלות עד לרקיע. ולדברי זוהר הקדוש, סיבת הדבר כי על-ידי שחיטת הפסח ואכילתו, נכנעה הקליפה, וכיון שנכנעה הקליפה אין יותר מה שיפריד בין ישראל לאביהם שבשמים.

כי הכל הכל

ולדידן, אע"פ שטרם זכינו להקריב את הפסח בפועל, עם כל זה אסור לנו לשכוח שבחג הפסח יש לכל אחד לפי מדרגתו כוח להכניע את הקליפה. והרי הקליפה היא זו שמביאה עלינו את כל הצרות, ולב יודע מרת נפשו כמה הוא לקוי בקנאה ותאוה וכבוד שמקורם בקליפה, וכמה הוא לקוי בדאגה ופחד הנובעים מחוסר אמונה, או בהרגשת חוסר ערך שנובעת מן הדמיון, אשר מקור כל אלה אף הוא בקליפה. ובחג זה ניתנה לנו הכוח לבטל את כל אלה על-ידי הכנעת הקליפה, וזאת על-ידי ההגעה להכרה שהכל הוא שקר ודמיון, כי ברגע שהאדם מבין שהכל הוא דמיון, הם מאבדים הרבה מן ההשפעה עליו, והרי זה דומה למי שקורא סיפור מפחיד, שאם הוא יודע שהוא סיפור בדיוני פרי עטו של הסופר, אע"פ שיתרגש מחלקי הסיפור המרגשים ויפחד מחלקי הסיפור המפחידים, עם כל זה לא יתפעל כל-כך כמו שיתפעל מי שסבור שהסיפור אמת.

פלניא גזלנא הוא

החסיד הנודע ר' ניסן פילטשיק היה אומר: בגמרא פרק 'חזקת הבתים' מבואר, שאם האדם נכנס לקרקע חבירו שלא ברשות, ובעל הקרקע אינו רוצה שתהיה לו חזקת ג' שנים, צריך הוא לעשות מחאה אחת לשלוש שנים, וכה יאמר: פלניא גזלנא הוא דנקיט לה לארעאי בגזלנותא. אף אנו, היות שהיצר הרע מתיישב בלבנו שלא ברשות, עלינו לעשות מחאה ללא הרף ולומר: אל תעלו בדעתכם שזה אני, זה לא אני, זה היצר הרע שהוא גזלן ונכנס שלא ברשות.

מחאה זו אנו עושים בחג הפסח, וכבר פותחים בה בשבת הגדול, וזאת על-ידי שמדברים מענין זה בשולחן השבת ועוסקים בו וצועקים בוז על כל השקרים וההבלים השוטפים את העולם. והלא כך איתא במסכת ברכות שרבי אלכסנדר לאחר תפילתו היה אומר: "רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב? שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות; יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם, ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם".

כשהאדם מוציא זאת מפיו, הוא משריש בלבו שאין זה הוא, אלא הקליפה, ואז הוא מתקדם בצעד אחד לעבר הנצחון. כל עוד האדם חושב שזה הוא, שונא הוא את עצמו, וכשהוא שונא את עצמו, לא זו בלבד שאינו מצליח להכניע את יצרו, אלא עוד זאת הוא בא לידי עצבות ומרה שחורה. מה שאין כן כשהוא יודע שזה הקליפה, או אז הוא שונא את הקליפה ויכול להכניע את יצרו.

וכך יסד הרה"ק מליזענסק זיע"א בתפילתו: גְלוּי וַיְדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּי לֹא בְמַרְדּוֹ
וּבְמַעַל חֲלִילָה וְחֲלִילָה מְרִינוּ אֶת פִּיךָ וְדַבְרֵי תוֹרָתְךָ וּמִצְוֹתֶיךָ, כִּי אִם מֵרַב
הַיֵּצֵר הַבּוֹעֵר בְּקִרְבָּנוּ תָּמִיד, לֹא יִנוּחַ וְלֹא יִשְׁקֹט עַד אֲשֶׁר מְבִיאֵנוּ אֶל תְּאוֹת
הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל הַזֶּה וְאֶל הַבְּלִיּוֹ, וּמְבַלְבֵּל אֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ תָּמִיד, אֲפֹלוּ בְּשִׁעָה
שְׂאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים לְהַתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ וּלְבַקֵּשׁ עַל נַפְשֵׁנוּ הוּא מְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתֵנוּ
וְאֶת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ תָּמִיד בְּתַחֲבוּלוֹתָיו, וְאִין אָנוּ יְכוּלִים לְעֹמֵד נִגְדוֹ, כִּי נַחֲלֵשׁ
שְׂכָלֵנוּ וּמַחְנוּ וְלִבֵּנוּ עַד מְאֹד וְכָשֵׁל כַּח הַסֶּבֶל מֵרַב הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת וְטָרְדַת
הַזְּמַן.

הגע עיניך! אם היה אחד עומד בתפילת שמו"ע ומוחו ולבו במכוונים
לשמים בתכלית הכוונה, ולפתע התנגן פלאפון של העומד לצדו במנגינה
עריבה ובלבלה אותו לגמרי, וכי היה מאשים אז את עצמו?! הלא בוודאי
היה מאשים את חברו ואת פלאפוןו! כן צריך האדם להשריש בלבו שכל
המעכבים אותו מעבודת ה', אינם הוא בעצמו, אלא שאור שבעיסה, הוא
היצר הרע, ובכך ישחוט את הקליפה ויעלה במדרגות גבוהות...

ואכן תשוקתנו ותפילתנו שיבוא הגואל וייבנה בית המקדש במהרה בימינו,
בו נוכל להקריב את הפסח כל קהל עדת ישראל, נערים וזקנים, כאיש
אחד בלב אחד.